

Juku-Kalle Raid: Estonia juurdeehituse näitel. Püüd ehitada täis iga vaba plats on haiglane

Mitte ainult Tallinna linnaplaneeringus ei valitse avaliku ruumi ja roheluse taandumine, väidab Juku-Kalle Raid. See juhtub kõikjal üle Eesti, ehkki Tallinn näitab oma jõledate lahendustega eeskuju. Iga vaba plats või park ajab mingil seltskonnal käed lausa haiglaselt sügelema.

Mingil moel meenutab ajudeta arhitektuuriline sagimine Tallinnas stalinismi. Äрге saage valesti aru. Kedagi maha ei lasta ja ei küüditata, aga paar sarnasust torkavad silma ikka. Nendeks on monumendid ja ehitusalane suurushullustus.

Kas väike hingamisruum kohe häirib?

Juba aastaid jamatakse pealinnas mingi totra asendustegevusega: ühest küljest räägime rohelisemast ja avatumast linnaruumist aga teisest küljest toimub kõik täpselt vastupidises suunas.

Pehme mula taustal topitakse igale poole lollakaid mälestusmärke ning üritatakse kinni ehitada viimane kui veel säilinud haljasala. Kõige nõmedamaks näiteks antud hetkel jabur nüri surumine [rahvusooper Estonia juurdeehituse asjus](#). No mida kuradit on vaja Tammsaare parki järjekordset proportsioonist välja kolakat? Kas Tallinnas on tõesti liiga palju väljakuid ja vaba ruumi?

Just alles tassiti Estonia taha **Konstantin Pätsi** justkui hiiglaste jaoks toodetud jalgpallilaadne pea, täiesti stalinistlikku mõttelaadi kandev üllitis, nüüd aga on uuesti ergastunud vahva mõte pigutada Estonia tagakülje ja Pärnu maante vahele ei midagi muud kui hiiglaslik suitsupakk. Või kingakarp.

Pehme mula taustal topitakse igale poole lollakaid mälestusmärke ning üritatakse kinni ehitada viimane kui veel säilinud haljasala.

Samuti stalinistlik arusaam, kus "vana peab taanduma uue ees", kus "ehitusel helisevad talad ning kerkivad enneolematud

elu24.ee

Rahvusooper Estonia
Estonia teater

gigantsed hooned." Ning kus kvaliteetse linnaruumi põhinäitajateks on kõrghooned ja suitsevad korstnad.

Tegelikult pole see kõige ägedam viis elukeskkonna kujundamiseks.

Vahva mõte: ulata naabermaja kööki aknast ajaleht

Igapäevaselt kõnnib tallinnlane mööda täiesti esteetiliselt üsna väljakannatamatust küprokmonstrumist, mis on ennast nagu kaan imenud Viru hotelli ja Kaubamaja külge.

Muidugi pajatan ma Viru keskusest. Selle asja lubamisega tabati lausa kolm kärbest: saadi lahti avarast väljakust, rikuti ära Kaubamaja küllaltki okei ja ajastule omane fassaad ning keerati pekki ka Viru hotell.

Juba ehitamise ajal leidus optimiste, kes uskusid, et sihuke mölakas tõmmatakse varem või hiljem kesklinnast siiski maha. Paraku pole seda juhtunud.

Katse ehitada kinni väikseimgi vaba ruum on muutunud valdavaks. Minge ja vaadake mõnd vahvat uusrajooni, kus arendused on üksteise küljes nii tihedalt kinni, et sa võid vabalt hommikuti aknast ajalehe naabrile teise majja kööki visata.

Pead-jalad koos planeerimine on muidugi odav, kinnisvaraarendajat ei koti, et ostja elab pärast nagu nõukogude prussakas ühiskorteris, kus iga liigutus on naabermajast näha. Miskipärast pole aga üritatud siin ka piiranguid kehtestada. Mingi hägu justkui oleks naabrite eest valguse kinniehitamise kohta, aga see ka kõik.

Tallinnat vaadates meenub aasta-aastalt üha enam Skopje nimeline pealinn, mida peab Makedoonia nimeline riik. Selle kesklinn näeb ette, et pilvelõhkujaid on vahva ehitada umbes 10-meetriste vahedega, kogu asi annab selgelt märku, et linna on projekteerinud mitte arhitektid, vaid näiteks purjus kiisu ja kutsu.

Idee paigutada parki hiiglaslik taarakast

Tallinn tundub avalikku jalutusruumi lausa vihkavat. Kalarand tuleb karpe täis ehitada, pole kahtlustki.

Mitte väga kaua aastaid tagasi välgatas kellegi pealuus geniaalne idee rikastada korrusmajadega Kalamaja parki elik endist surnuaeda.

Pidevalt sügelevad planeerimisalastel idiotidel sõrmed Nõmme maastikukaitseala järele. Nõmmekana näen seda kass-ümberpalava-pudru luusimist õige tihti. Ikka on vaja proovida kusagil metsa alla mõni kuubik sokutada. No ei anna rahu.

Huvitav, kas me vihkame oma linnaruumi?

Mõte Tamsaare parki mingi uus hiiglaslik taarakast paigutada on lihtsalt nõme, muud midagi.

Mõte Tamsaare parki mingi uus hiiglaslik taarakast paigutada on lihtsalt nõme, muud midagi. Sealjuures – ükskõik, milline too välja peaks nägema. Normaalses linnas vahelduvad väljakud, platsid ja pargid ehitistega, mitte üks 50-meetrine piimapakk teisega.

Paraku näitab eluke, et kui vaimselt sandistunud aktiivne loll midagi väga peale pressib, ei loe lõpuks ka see, et Estonia ise on muinsuskaitse all ning Tammsaare park tervenisti looduskaitse all.

Igal juhul rähklevad kümme komisjoniliiget nüüd pidulikult kusagil suveni – siis on kõik mere ääres ning otsuseid ei panda tähele – ja kuulutavad ehk välja, mis sellest tobedast mõttest saab.

Muuseas, 5 komisjonääri on Tallinna 5 Estonia poolt. Viimastest võib isegi aru saada, et neil pole kusagil ruumi laulda, ent see ei muuda asja linna kui terviku vaatevinklist sugugi mõnusamaks ideeks.

Kui on vaja uut rahvusoperit, siis peaks asustama mõne tühermaa, mida pealinnas leidub rohkem kui vaja.